

Komentari Hrvatskog Telekoma d.d.

na Prijedlog odluke HAKOM-a o
izmjenama standardnih ponuda Hrvatskog Telekoma d.d.
radi migracije na IMS tehnologiju i gašenja lokalnih centrala

7. lipnja 2013.g.

U okviru javne rasprave koju je Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) otvorila dana 15. svibnja 2013.g. u vezi s veleprodajnim uvjetima za migraciju na IMS tehnologiju i gašenje lokalnih centrala u mreži Hrvatskog Telekom d.d. (dalje u tekstu: HT), u nastavku iznosimo komentare HT-a na objavljeni Prijedlog odluke HAKOM-a o izmjenama Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za usluge međupovezivanja, Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojsnog pristupa i Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu najma korisničke linije (dalje u tekstu: Prijedlog odluke), koje imaju za cilj definirati prava i obveze HT-a i operatora korisnika vezano za prelazak na IMS tehnologiju i gašenje lokalnih centrala u mreži HT-a.

(1) Točka 1.4. Prijedloga odluke

„Interkonekcijski promet koji se odnosi na područje pokrivanja ugašene lokalne centrale, a koji se isporučuje iz mreže/u mrežu HT-a na regionalnoj razini se naplaćuje po cijenama koje vrijede za lokalno međupovezivanje.“

Komentar HT-a:

HT smatra kako cijenu međupovezivanja u konačnici ipak treba uskladiti s razinom u arhitekturi mreže na kojoj se promet međupovezivanja predaje u mrežu/preuzima iz mreže operatora korisnika. Stoga smatramo kako je predmetno pravilo kako se migrirani promet nastavlja naplaćivati po cijenama lokalnog međupovezivanja potrebno vremenski ograničiti i to najduže do trenutka dok HT ne ugasi sve lokalne centrale u svojoj mreži.

Naime, pitanje razine mreže na kojoj se promet predaje/prima kao i cijene takvog prometa između ostalog je uvjetovano i praćenjem razvoja arhitekture mreža slijedeće generacije. Također, HT želi izbjeći moguću situaciju da jedan operator ne migrira na linkove zasnovane na mrežama slijedeće generacije i time uspori razvoj elektroničkih mreža te stoga predlažemo dolje navedenu izmjenu predmetne točke Prijedloga odluke.

Prijedlog HT-a:

Izmijeniti točku 1.4. Prijedloga odluke tako da glasi:

„Interkonekcijski promet koji se odnosi na područje pokrivanja ugašene lokalne centrale, a koji se isporučuje iz mreže/u mrežu HT-a na regionalnoj razini naplaćuje se po cijenama koje vrijede za lokalno međupovezivanje do trenutka gašenja zadnje lokalne centrale u mreži HT-a.“

(2) Točka 1.5. Prijedloga odluke

„HT će snositi opravdane jednokratne troškove proširenja pasivnih interkonekcijskih kapaciteta operatora korisnika na regionalnoj razini, a koji će nastati kao posljedica gašenja pojedine lokalne centrale. Navedeni će zahtjevi, po potrebi, proći reviziju HT-a i HAKOM-a kako bi se osigurala isključivo nadoknada troška pasivnih elemenata mreže i to isključivo za proširenja koja su nužna radi gašenja pojedine lokalne centrale. HT će osigurati dostatne kapacitete na regionalnoj razini sukladno realnim i razumnim zahtjevima operatora korisnika. Svojim zahtjevima operatori ne mogu tražiti veću kvalitetu usluge od one koju imaju na lokalnim centralama prije gašenja.“

Komentar HT-a:

S obzirom da je moguće da određeni operatori podnesu zahtjev za međupovezivanjem s HT-ovom mrežom/lokalno međupovezivanje tek nakon što HT obavijesti HAKOM i operatore korisnike o datumu gašenja određene lokalne centrale, smatramo da se odredba točke 1.5. Prijedloga odluke ne bi smjela odnositi i na takve slučajeve, s obzirom da takvi operatori znajući za gašenje lokalne centrale, moraju tražiti realizaciju usluge međupovezivanja na regionalnoj razini po cijeni regionalnog međupovezivanja. Naime, u takvim slučajevima nije opravdano nametati HT-u trošak proširenja pasivnih interkonekcijskih kapaciteta na regionalnoj razini jer se u konkretnom slučaju radi o trošku inicijalne uspostave takvih kapaciteta, koji trošak nije posljedica migracije na IMS već zahtjeva za uspostavom međupovezivanja. Temeljem točke 1.5. Prijedloga odluke, takav trošak ne bi smio ići na teret HT-a jer ista propisuje obvezu HT-a snositi troškove operatora isključivo u slučaju kada su proširenja nužna radi migracije na IMS.

Kako bi predmetno pitanje nedvojbeno definirali, te kako bi spriječili tumačenja temeljem kojih bi operatori korisnici koji ne koriste međupovezivanje na određenim lokalnim centralama mogli zlorabiti mogućnost subvencije i prenošenja troškova na HT, predlažemo dopuniti točku 1.5 Prijedloga odluke.

Prijedlog HT-a:

Dopuniti točku 1.5. Prijedloga odluke tako da glasi:

„HT će snositi opravdane jednokratne troškove proširenja pasivnih interkonekcijskih kapaciteta operatora korisnika na regionalnoj razini, a koji će nastati kao posljedica gašenja pojedine lokalne centrale. HT neće snositi jednokratne troškove proširenja pasivnih interkonekcijskih kapaciteta operatora korisnika koji zatraže uslugu međupovezivanja nakon slanja obavijesti o gašenju pojedine lokalne centrale. Navedeni će zahtjevi, po potrebi, proći reviziju HT-a i HAKOM-a kako bi se osigurala isključivo nadoknada troška pasivnih elemenata mreže i to isključivo za proširenja koja su nužna radi gašenja pojedine lokalne centrale. HT će osigurati dostatne kapacitete na regionalnoj razini sukladno realnim i razumnim zahtjevima operatora korisnika. Svojim zahtjevima operatori ne mogu tražiti veću kvalitetu usluge od one koju imaju na lokalnim centralama prije gašenja.“

(3) Točka 1.7. Prijedloga odluke

„U razdoblju od dana najave gašenja do datuma gašenja pojedine lokalne centrale, HT nije obavezan vraćati IMS korisnike na POTS/ISDN priključak u slučaju zahtjeva za najam korisničke linije na lokalnoj centrali koja je predmet gašenja.“

Komentar HT-a:

Pozdravljamo predmetnu odredbu, s obzirom da bi obveza vraćanja korisnika na POTS/ISDN priključak u slučaju zahtjeva za najam korisničke linije (WLR) u razdoblju pripreme konkretne lokalne centrale za gašenje predstavljala dodatni nepotrební teret HT-u i operatorima korisnicima.

Također, naše tumačenje ove odredbe je da bi u slučaju zahtjeva za WLR za korisnika koji je migriran na IMS, HT bio dužan sljedeće:

- ako se radi o zahtjevu za WLR za korisnika koji koristi jednu govornu liniju na IMS-u, HT bi bio dužan realizirati WLR na MSAN POTS portu
- ako se radi o zahtjevu za WLR za korisnika koji koristi više govornih linija na IMS-u, HT bi bio ovlašten odbiti zahtjev za WLR, a operator korisnik bi za takvog korisnika mogao tražiti zamjensko veleprodajno rješenje:
  - o WLR za jedan govorni kanal, što podrazumijeva gašenje HT-ovih govornih usluga i uključenje WLR-a na MSAN POTS portu
  - o BSA za više govornih kanala

S obzirom da u točki 1.7. nije jasno navedeno što je HT dužan činiti u slučaju zahtjeva za WLR za korisnika koji je na IMS-u, osim toga da HT nije dužan vraćati te korisnike na POTS/ISDN priključak, a kako HT istovremeno ima regulatornu obvezu pružanja WLR usluge te kako mogućnost HT-a odbiti zahtjev za WLR u određenim slučajevima treba biti izričito definirana, smatramo potrebnim dopuniti točku 1.7. na niže navedeni način.

Nadalje, HT radi odrađivanja potrebnih aktivnosti u ovim slučajevima traži potrebnu vremensku odgodu za realizaciju WLR usluge. Naime za ovakav način aktivacije potrebno je obaviti sve aktivnosti kao i da se radi povrat krajnjih korisnika na POTS/ISDN na PSTN platformi:

- Prespajanje krajnjeg korisnika na glavnom razdjelniku s širokopoljarnog na uskopojasno MSAN POTS sučelje
- Paralelno s prespajanjem na glavnom razdjelniku mora se pokrenuti programsko skidanje pretplatničkog broja na širokopoljarnom portu da bi se isti pretplatnički broj mogao aktivirati na MSAN POTS sučelju, s obzirom da na jednoj (IMS) platformi jedan broj ne može biti istovremeno uključen na dva porta.

Naime, za realizaciju WLR-a u takvim slučajevima HAKOM je već dopustio odgodu realizacije WLR-a za dodatnih 5 radnih dana (članak 1.4.2.1. HT-ove Standardne ponude za uslugu najma korisničke linije) kako bi HT imao dovoljno vremena za obavljanje svih nužnih aktivnosti u tom procesu. S obzirom da je predmetni rok definiran je odlukom Vijeća HAKOM-a od 21. ožujka 2012.g. klasa: UP/I-344-01/12-05/04, smatramo potrebnim zadržati predmetnu razinu postojeće regulacije i ubuduće, te omogućiti odgovarajuću odgodu realizacije u svim sličnim slučajevima, pa tako i u ovom slučaju gdje korisnika također treba vratiti sa širokopoljarnog porta na MSAN POTS port radi realizacije WLR-a/BSA za operatora korisnika.

Prijedlog HT-a:

Iza prve rečenice točke 1.7. Prijedloga odluke dodati sljedeći tekst:

„U takvom slučaju, a ako se radi o zahtjevu za najam korisničke linije za korisnika koji koristi jednu govornu liniju na IMS-u, HT je dužan realizirati najam korisničke linije na MSAN POTS portu. Ako se radi o zahtjevu za najam korisničke linije za korisnika koji koristi više govornih linija na IMS-u, HT će odbiti zahtjev za najam korisničke linije, a operator korisnik za takvog korisnika može tražiti jedno od sljedećih zamjenskih veleprodajnih rješenja (i) najam korisničke linije za jedan govorni kanal ili (ii) veleprodajni širokopoljarni pristup za više govornih kanala. U navedenim slučajevima HT može odgoditi realizaciju WLR usluge na razdoblje od dodatnih 10 radnih dana.“

(4) Točka 1.8. Prijedloga odluke

„U razdoblju od dana najave gašenja do datuma gašenja pojedine lokalne centrale, HT nije obavezan realizirati zahtjev za uslugom najma korisničke linije na ISDN BRA sučelju na lokalnoj centrali koja je predmet gašenja.“

Komentar:

Kako bi obveze HT-a u ovom dijelu bile jasne, predlažemo predmetnu odredbu izmijeniti na način da u istoj izričito stoji kako je HT ovlašten odbiti zahtjev za WLR na ISDN BRA priključku u razdoblju od najave gašenja do datuma gašenja pojedine lokalne centrale. Istovremeno držimo korisnim u predmetnoj odredbi navesti pravo operatora da za tog istog korisnika, za kojeg je HT odbio zahtjev za WLR na ISDN BRA priključku, podnese zahtjev za zamjenskom veleprodajnom uslugom (WLR za jednu govornu liniju, BSA za više govornih linija).

Prijedlog HT-a:

Izmijeniti i dopuniti točku 1.8. Prijedloga odluke tako da glasi:

„U razdoblju od dana najave gašenja do datuma gašenja pojedine lokalne centrale, HT će odbiti zahtjev za uslugom najma korisničke linije na ISDN BRA sučelju na lokalnoj centrali koja je predmet gašenja. Operator korisnik može za predmetnog krajnjeg korisnika podnijeti HT-u zahtjev za zamjenskom veleprodajnom uslugom, sukladno potrebama krajnjeg korisnika.“

(5) Točka 1.9. Prijedloga odluke

„U razdoblju od dana najave gašenja do datuma gašenja pojedine lokalne centrale, HT nije obavezan realizirati zahtjev za preseljenjem usluge najma korisničke linije na ISDN BRA sučelju na lokalnu centralu koja je predmet gašenja.“

Komentar HT-a:

Kako bi obveze HT-a u ovom dijelu bile jasne, predlažemo predmetnu odredbu izmijeniti na način da u istoj izričito stoji kako je HT ovlašten odbiti zahtjev za preseljenjem WLR usluge na ISDN BRA priključku u razdoblju od najave gašenja do datuma gašenja pojedine lokalne centrale. Istovremeno držimo korisnim u predmetnoj odredbi navesti pravo operatora da za tog istog korisnika, za kojeg je HT odbio zahtjev za preseljenjem WLR-a na ISDN BRA priključku, podnese zahtjev za zamjenskom veleprodajnom uslugom na području lokalne centrale koja se gasi (WLR za jednu govornu liniju, BSA za više govornih linija).

Prijedlog HT-a:

Izmijeniti i dopuniti točku 1.8. Prijedloga odluke tako da glasi:

„U razdoblju od dana najave gašenja do datuma gašenja pojedine lokalne centrale, HT će odbiti zahtjev za preseljenjem usluge najma korisničke linije na ISDN BRA sučelju na lokalnu centralu koja je predmet gašenja. Operator korisnik može za predmetnog krajnjeg korisnika podnijeti HT-u zahtjev za zamjenskom veleprodajnom uslugom, sukladno potrebama krajnjeg korisnika.“

(6) Točka 1.10. Prijedloga odluke

„HT će svakom operatoru korisniku, od dana najave gašenja pojedine lokalne centrale, putem B2B sučelja omogućiti popis njegovih krajnjih korisnika na području lokalne centrale koja je najavljena za gašenje i veleprodajnu uslugu koja je pojedinom krajnjem korisniku realizirana. Navedeni popis potrebno je ažurirati svaka 24 sata. Također, HT će putem B2B sučelja operatorima pružiti informaciju o migraciji pojedinog krajnjeg korisnika (migracijska izvješća).“

Komentar HT-a:

Implementacija B2B komunikacije neće moći biti implementirana s datumom objave predmetne odluke, i to ne samo radi razvoja HT-ovog sustava podrške već i potrebnog vremena implementacije od strane operatora korisnika. Stoga predlažemo da se u prijelaznom razdoblju do konačne implementacije B2B komunikacije, informacije o krajnjim korisnicima operatora korisnika na pojedinim pristupnim čvorovima komuniciraju putem elektroničke pošte. Inače, HT je već pokrenuo aktivnosti potrebne za implementaciju predmetne B2B komunikacije, međutim, isto treba dodatno razviti i testirati kako na strani HT-a tako i na strani operatora korisnika, a treba uzeti u obzir i kako upravo predstoji razdoblje godišnjih odmora, te stoga smatramo kako je realan rok implementacije predmetne B2B komunikacije kraj trećeg kvartala 2013.g. (ako će to biti moguće, i ranije).

Prijedlog HT-a:

Slijedom navedenog, predlažemo dopuniti točku 1.10. Prijedloga odluke na način da se na kraju iste doda sljedeći tekst:

„Radi mogućeg dužeg vremenskog perioda potrebnog za implementaciju u sustavima podrške, informacije o korisnicima na pojedinim pristupnim čvorovima u međuvremenu će se komunicirati operatorima korisnicima putem elektroničke pošte.“

(7) Točka 1.15. Prijedloga odluke

„U slučaju da se zahtjevi za zamjensko rješenje ne realiziraju pravovremeno, HT će operatoru korisniku isplatiti dvostruku naknadu za nepravovremenu realizaciju zahtjeva u odnosu na propisanu vrijedećim standardnim ponudama.“

Komentar HT-a:

Obračun naknada za nepravovremenu realizaciju je definiran svim standardnim ponudama te određenim postotcima, stoga HT predlaže da se naknade za nepravovremenu realizaciju obračunavaju sukladno Standardnoj ponudi koja pokriva određenu zamjensku uslugu.

Prijedlog HT-a:

„U slučaju da se zahtjevi za zamjensko rješenje ne realiziraju pravovremeno, HT će operatoru korisniku isplatiti naknade definirane za nepravovremenu realizaciju zahtjeva sukladno vrijedećim standardnim ponudama HT-a.“

(8) Točka 1.16. Prijedloga odluke

„Za korisnike koji moraju imati visoku kvalitetu usluge i otpornost na moguće prekide usluge radi nestanka električne energije (POS i prijenos alarma), na zahtjev operatora, zamjensko rješenje je korištenje WLR usluge i posebnog virtualnog kanala za govor, pri čemu se jedan broj iz raspona MSN-ova prenosi i realizira na WLR usluzi, a preostali telefonski brojevi se prenose na posebni virtualni kanal za govor.“

Komentar HT-a:

Operatori korisnici posjeduju raspone numeracije koja se može aktivirati na PVC-ovima uz znatno manji napor i s manje utjecaja na dostupnost usluge krajnjim korisnicima. Osim toga Pravilnikom o prenosivosti broja reguliran je prijenos punog opsega numeracije što je i implementirano u sustave podrške HT-a. Navedena promjena utječe na implementiranu funkcionalnost te će se u iznimnim slučajevima morati odrađivati ručno za relativno mali broj korisnika. Ručno odrađivanje aktivnosti pri prijenosu djelomičnog raspona opsega numeracije nosi rizik veće greške, kao i potrebno usklađivanje određenog broja krajnjih korisnika između HT-a i operatora korisnika koji se mogu ručno odrađivati. Primjerice kada bi Operator korisnik ponudio numeraciju iz svog vlasništva i na taj način uključio krajnje korisnike isti bi imali manju mogućnost greške i dostupnost usluge. Ukoliko krajnji korisnici inzistiraju da im ostane ista numeracija koja je u rasponu HT-a, tada bi se primijenila ručna metoda prijenosa djelomičnog raspona numeracije uz potrebno usklađivanje broja korisnika, te posebno praćenje realizacije migracije.

Ukratko, proces bi trebao biti slijedeći:

- Zahtjevom za promjenu tehnologije „WLRP“ (WLR promjena) bi se aktivirao WLR priključak s jednim od brojeva iz MSN serije, ostali brojevi se isključuju
- Preduvjet za realizaciju navedene zamjenske usluge s prijenosom djelomičnog raspona numeracije je da krajnji korisnik već ima aktiviranu uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa (BSA), na kojoj bi se aktivirao govorni PVC.
- Ukoliko krajnji korisnik nema uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa, prijenos djelomičnog raspona brojeva se odgađa do trenutka kada se aktivira usluga veleprodajnog širokopojasnog pristupa s potrebnim virtualnim kanalom.
- Nakon aktivacije govornog PVC- a ručno će se odraditi prijenos djelomičnog raspona numeracije.

Dodatno, kako predmetni slučaj predstavlja iznimku od standardne procedure prijenosa broja, smatramo da ga treba ograničiti isključivo na slučajeve korisnika koji koriste POS usluge i uslugu *prijenos alarma*, sve kako bi se primjena djelomičnog prijenosa numeracije ograničila na minimum. Slijedom svega gore navedenog, predlažemo niže navedenu izmjenu točke 1.16. Prijedloga odluke.

Prijedlog HT-a:

Izmijeniti točku 1.16. Prijedloga odluke na način da glasi:

„Za korisnike koji moraju imati visoku kvalitetu usluge i otpornost na moguće prekide usluge radi nestanka električne energije a to su isključivo korisnici koji koriste usluge POS i prijenos alarma, na zahtjev operatora, zamjensko rješenje je korištenje WLR usluge i posebnog virtualnog kanala za govor, pri čemu se jedan broj iz raspona MSN-ova realizira na WLR usluzi, a preostali telefonski brojevi se prenose na posebni virtualni kanal za

govor. Operatori korisnici u kontaktu s krajnjim korisnikom trebaju ponuditi raspon numeracije koji je u njihovom vlasništvu. Ako krajnji korisnik inzistira na numeraciji koju je imao do trenutka migracije tada se obavlja prijenos broja djelomičnog raspona numeracije.“

(9) Točka 1.17. Prijedloga odluke

Predmetnom točkom definirano je kako se privremeno tehničko rješenje za ISDN BRA korisnike koji su obveznici javne nabave (privremeni udaljeni pretplatnički stupanj s ISDN BRA kapacitetima koji će biti upravljan s druge centrale) može koristiti najviše 6 mjeseci nakon gašenja lokalne centrale, nakon čega se privremeni pretplatnički stupanj gasi.

Komentar HT-a:

HT ne može jamčiti da će prebacivanje ISDN BRA korisnika koji su obveznici javne nabave sa privremenog tehničkog rješenja (privremeni pretplatnički stup) na zamjensko rješenje biti moguće izvršiti u roku od 6 mjeseci nakon gašenja predmetne lokalne centrale, a zbog kompleksnosti aktivnosti koje treba obaviti u postupku migracije korisnika na novo IP rješenje. Iz navedenog razloga, za predmetne slučajeve tražimo produljenje roka na sljedeći način:

- rok produžiti na minimalno 12 mjeseci od gašenja lokalne centrale (i prebacivanja na privremeno rješenje) za slučaj da u tom periodu korisniku obvezniku javne nabave ističe ugovor o javnoj nabavi;
- rok produžiti na razdoblje do isteka pojedinačnog ugovora o javnoj nabavi, za slučaj korisnika kojima ugovor o javnoj nabavi ističe nakon 12 mjeseci od uspostave privremenog rješenja.

Predmetni prijedlog produljenja rokova korištenja privremenog rješenja u interesu je kako HT-a tako i ostalih operatora na tržištu, koji također imaju korisnike koji su obveznici javne nabave.

Navedeno rješenje će biti ponuđeno samo na lokacijama lokalnih centrala na kojima se mogu privremeno spojiti svi korisnici obveznici javne nabave koje pokriva lokalna centrala. Rješenje će se primjenjivati jednako za HT-ove maloprodajne krajnje korisnike tako i za veleprodajne korisnike obveznike javne nabave.

Dodatno smatramo da korisnike koji su obveznici javne nabave a koje je HT već migrirao na privremeni pretplatnički stup u postupku gašenja lokalne centrale Prečko (korisnici HT-a i operatora korisnika) treba izuzeti od primjene predmetnog pravila, odnosno da u pogledu predmetnih korisnika treba osigurati mogućnost primjene privremenog rješenja do prestanka važenja ugovora o javnoj nabavi/do gašenja predmetnog udaljenog pretplatničkog stupa.

Prijedlog HT-a:

Izmijeniti točku 1.17. Prijedloga odluke tako da glasi:

„Na lokacijama na kojima je to tehnički izvedivo, HT će instalirati privremeni udaljeni pretplatnički stupanj s ISDN BRA kapacitetima koji će biti upravljan s druge centrale za ISDN BRA korisnike koji su obveznici javne nabave (Zamjensko rješenje). Smatrat će se da je tehnički izvedivo realizirati Zamjensko rješenje isključivo na onim lokalnim centralama na kojima je moguće realizirati Zamjensko rješenje za sve korisnike upravljane s predmetne

lokalne centrale. Navedeno Zamjensko rješenje moguće je koristiti kroz razdoblje od 12 mjeseci nakon gašenja lokalne centrale, za slučaj da ugovor o javnoj nabavi za konkretnog korisnika ističe u navedenom razdoblju. Ako ugovor o javnoj nabavi za korisnika za kojeg je instalirano Zamjensko rješenje ne ističe u razdoblju od 12 mjeseci nakon gašenja lokalne centrale, Zamjensko rješenje može se koristiti do isteka konkretnog ugovora o javnoj nabavi. Operatori korisnici moraju krajnje korisnike koji su obveznici javne nabave na vrijeme obavijestiti o nužnim promjenama tehnologije.“

Podredno, a za slučaj da HAKOM ne prihvati gore navedeni prijedlog, svakako je potrebno izuzeti primjenu gore navedenog roka ograničenja primjene zamjenskog rješenja za korisnike koji su obveznici javne nabave, a koji su uslijed gašenja lokalne centrale Prečko migrirani na privremeni pretplatnički stupanj. U tom smislu HT predlaže dopuniti točku 1.17 na način da se iza druge rečenice doda sljedeća nova rečenica, dok postojeća treća i četvrta rečenica točke 1.17. postaju četvrta i peta rečenica.

„Iznimno od upravo navedenog, korisnici koji su obveznici javne nabave a koji su uslijed gašenja lokalne centrale Prečko migrirani na privremeni pretplatnički stupanj, mogu nastaviti koristiti usluge sa privremenog pretplatničkog stupnja do isteka ugovora o javnoj nabavi,“

(10) Točka 1.18. Prijedloga odluke

„Svako prebacivanje usluge s BB porta na MSAN POTS port izaziva prekid usluge koja se prebacuje u trajanju od najviše 10 minuta. Za svaki prekid usluge radi prebacivanja s BB porta na MSAN POTS port koji je duži od 10 minuta, HT će operatoru korisniku nadoknaditi svu štetu koja je nastala uslijed prekida usluge.“

Komentar HT-a:

HT ne može jamčiti da će prebacivanje usluge s BB porta na MSAN POTS port trajati najviše 10 minuta. Dapače, HT je upravo za taj slučaj tražio produljenje roka realizacije veleprodajne usluge, a uslijed kompleksnosti aktivnosti koje treba obaviti kod predmetnog prebacivanja korisnika.

Naime, HT je u razdoblju trajanja pilot projekta Prečko jamčio prekid usluge krajnjem korisniku u trajanju od maksimalno 10 minuta isključivo za scenarij kada se krajnji korisnik koji je spojen putem TDM PSTN pristupnog čvora migrirao na MSAN POTS sučelje. U tom slučaju HT obavlja prespajanje samo na glavnom razdjelniku te takav prekid usluge ne smije biti duži od 10 minuta.

Za razliku od toga, migracijski slučaj u kojem je potrebno obavljati prebacivanje sa širokopojasnog porta na MSAN POTS sučelje nosi više aktivnosti:

- Prespajanje krajnjeg korisnika na glavnom razdjelniku
- Paralelno s prespajanjem na glavnom razdjelniku mora se pokrenuti programsko skidanje pretplatničkog broja na širokopojasnom portu da bi se isti pretplatnički broj mogao aktivirati na MSAN POTS sučelju, s obzirom da na jednoj (IMS) platformi jedan broj ne može biti istovremeno uključen na dva porta,
- Krajnji korisnik bi trebao isključiti telefon iz IAD-a i uključiti ga u telefonsku utičnicu; za ovaj dio aktivnosti HT ne može preuzeti odgovornost jer ne može utjecati na krajnjeg korisnika na način da isti napravi

potrebno prespajanje u roku od 10 minuta. Period koji će biti definiran kao najduži dopušteni prekid usluge krajnjem korisniku ne može pokrivati ovu točku jer HT nema utjecaja na odrađivanje aktivnosti.

Dakle, HT može preuzeti odgovornost isključivo za aktivnosti na koje HT može utjecati, te ne može preuzeti odgovornost za potrebne aktivnosti u prostorima krajnjeg korisnika i prospjajanje kabela s IAD-a na telefonsku utičnicu. HT smatra da provedbom svih aktivnosti unutar mreže omogućuje ispravnost usluge krajnjem korisniku te time nije odgovoran za aktivnosti vezane uz korisničku lokaciju.

Prijedlog HT-a:

Izmijeniti točku 1.18. Prijedloga odluke tako da glasi:

„Svako prebacivanje usluge s analognog POTS porta na MSAN POTS port izaziva prekid usluge koja se prebacuje u trajanju od najviše 10 minuta. Za svaki prekid usluge radi prebacivanja s analognog POTS porta na MSAN POTS port koji je duži od 10 minuta, HT će operatoru korisniku nadoknaditi svu štetu koja je nastala uslijed prekida usluge.“

(11) Točka 1.20. Prijedloga odluke

„Nakon prebacivanja svih maloprodajnih i veleprodajnih korisnika na odgovarajuće maloprodajne i veleprodajne usluge na novoj platformi ostvareni su uvjeti za gašenje pojedine lokalne centrale.“

Komentar HT-a:

S obzirom da korisnici ISDN BRA usluge koji su obveznici javne nabave ne moraju biti migrirani na zamjensko veleprodajno rješenje u trenutku gašenja lokalne centrale, već će u nekim slučajevima moći nastaviti koristiti ISDN BRA uslugu putem privremenog tehničkog rješenja opisanog u točki 1.17. Prijedloga odluke, smatramo kako točku 1.20. Prijedloga odluke treba dopuniti kako bi bilo jasno da primjena predmetnog privremenog rješenja također predstavlja ispunjenje uvjeta za gašenje lokalne centrale.

Prijedlog HT-a:

Dopuniti točku 1.20. tako da glasi:

„Nakon prebacivanja svih maloprodajnih i veleprodajnih korisnika na odgovarajuće maloprodajne i veleprodajne usluge na novoj platformi te nakon prebacivanja ISDN BRA korisnika koji su obveznici javne nabave na tehničko rješenje iz točke 1.17. ove Odluke, pod uvjetom da je isto dostupno za pojedinu lokalnu centralu, ostvareni su uvjeti za gašenje pojedine lokalne centrale.“

(12) Točka 3. Prijedloga odluke

„Hrvatski Telekom d.d. i operatori korisnici veleprodajnih usluga Hrvatskog Telekom d.d. obvezni su omogućiti krajnjim korisnicima raskid ugovora bez plaćanja naknade za prijevremeni raskid pretplatničkog ugovora ukoliko je

krajnji korisnik bio primoran raskinuti pretplatnički ugovor s drugim operatorom radi ugovaranja zamjenskog rješenja za uslugu najma korisničke linije na ISDN BRA priključku.“

Komentar HT-a:

Iz navedene točke 3. Prijedloga odluke proizlazi da bi se mogućnost raskida ugovora bez plaćanja naknade za prijevremeni raskid pretplatničkog ugovora odnosila samo na krajnje korisnike koji koriste širokopojasnu uslugu od strane HT-a i uslugu najma korisničke linije za ISDN BRA od strane operatora korisnika. Međutim to je samo jedna od mogućih kombinacija do koje u praksi može doći uslijed provođenja postupka migracije korisnika na zamjensko rješenje za ISDN BRA priključak. Naime, pored slučaja koji je predviđen točkom 3 Prijedloga odluke, moguć je i slijedeći slučaj:

- Krajnji korisnik koristi uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa od strane jednog operatora korisnika i govornu uslugu putem ISDN BRA tehnologije od strane HT-a; u takvom slučaju HT nudi ISDN BRA korisniku zamjensku uslugu na IMS tehnologiji; ako korisnik pristane na HT-ovu zamjensku uslugu za ISDN BRA koja zahtijeva migraciju korisnika na HT-ovo širokopojasno sučelje i pružanje usluge putem HT-ovog modema, korisnik će u takvom slučaju morati raskinuti pretplatnički ugovor s postojećim operatorom korisnikom pružateljem usluge zasnovane na širokopojasnom veleprodajnom pristupu, a zbog migracije korisnika na zamjensku uslugu za ISDN BRA.

Smatramo da je korisnik u takvom slučaju također primoran raskinuti pretplatnički ugovor s drugim operatorom radi ugovaranja zamjenskog rješenja za ISDN BRA uslugu, te bi stoga drugi operator korisnik (operator koji pruža širokopojasnu uslugu korisniku) u takvom slučaju trebao omogućiti korisniku raskid pretplatničkog ugovora bez plaćanja naknade.

U protivnom, HT-ovi ISDN BRA korisnici bit će dovedeni u nepovoljniji položaj u odnosu na ISDN BRA korisnike koji koriste tu uslugu putem WLR rješenja, što smatramo neopravdanom diskriminacijom korisnika. Utoliko smatramo kako mogućnost raskida ugovora s drugim operatorom bez plaćanja penala treba osigurati za sve slučajeve u kojima je krajnji korisnik prisiljen raskinuti ugovor s drugim operatorom (koji mu pruža maloprodajnu širokopojasnu uslugu) radi migracije ISDN BRA govorne usluge na zamjensku govornu uslugu.

Prijedlog HT-a:

Slijedom navedenog, HT predlaže izmijeniti točku 3 Prijedloga odluke na način da ista glasi:

„Hrvatski Telekom d.d. i operatori korisnici veleprodajnih usluga Hrvatskog Telekoma d.d. obvezni su omogućiti krajnjim korisnicima raskid ugovora bez plaćanja naknade za prijevremeni raskid pretplatničkog ugovora ukoliko je krajnji korisnik bio primoran raskinuti pretplatnički ugovor s drugim operatorom radi ugovaranja zamjenskog rješenja za govornu uslugu na ISDN BRA priključku.“

(13) Prijedlog uvrštenja nove točke u dispozitiv Prijedloga odluke

Prijedlog HT-a:

Uvrstiti novu točku 3 u Prijedlog odluke, tako da glasi:

„Lokalne centrale o čijim je planiranim datumima gašenja HT obavijestio HAKOM i operatore korisnike 18. ožujka 2013.g., mogu se ugasiti u 2013.g. prema planiranim datumima gašenja. U slučaju potrebe za odgodom najavljenih datuma gašenja lokalnih centrala, HT je dužan obavijestiti HAKOM i operatore korisnike o novim datumima najkasnije 1 mjesec prije isteka inicijalno planiranog datuma gašenja lokalne centrale.“

Postojeće točke 3,4 i 5 dispozitiva Prijedloga odluke postaju točke 4,5 i 6.

Komentar HT-a:

Makar je na samom kraju obrazloženja Prijedloga odluke (str. 6) navedeno kako je HT prije donošenja predmetne odluke, a za vrijeme trajanja pilot projekta gašenja lokalne centrale Prečko, obavijestio operatore korisnike o planiranim datumima gašenja određenih lokalnih centrala u 2013.g., te kako se navedena obavijest uzima u obzir kao pravovaljana, ipak smatramo potrebnim predmetnu činjenicu izrijekom navesti i u dispozitivu Prijedloga odluke.

Naime, HT je još u proljeće 2012.g. (HT-ov zahtjev za pokretanje postupka izmjene Standardne ponude za međupovezivanje od 27. travnja 2012.g.) najavio gašenje određenog broja lokalnih centrala za 2012.g., međutim, kako postupak definiranja veleprodajnih uvjeta za migraciju na IMS i gašenje lokalnih centrala nije bio dovršen do kraja 2012.g., HT je bio primoran izmijeniti svoje planove te odgoditi gašenje predmetnih centrala za 2013.g.

Uzimajući navedeno u obzir, HT je sredinom prosinca 2012.g. tijekom radionice održane u prostorijama HAKOM-a obavijestio HAKOM i operatore korisnike o novim datumima gašenja lokalnih centrala u HT-ovoj mreži do kraja 2013.g. Međutim, kako je HAKOM nakon predmetne radionice donio privremeno rješenje o veleprodajnim uvjetima provođenja pilot projekta gašenja lokalne centrale Prečko (privremeno rješenje od 29.12.2012. klasa: UP/I-344-01/12-05/24), kojim je definirano da se predmetna lokalna centrala može ugasiti najranije 30. ožujka 2013.g., HT je bio prisiljen dodatno odgoditi planirane datume gašenja lokalnih centrala.

Stoga, HT je 18. ožujka 2013.g. na radionici održanoj u prostorijama HAKOM-a prezentirao, a time i obavijestio HAKOM i operatore korisnike o novim datumima gašenja lokalnih centrala čije je gašenje planirano do kraja 2013. godine. Nakon održane radionice, HAKOM je dostavio svim operatorima korisnicima predmetnu prezentaciju koja je sadržavala točne datume gašenja po pojedinoj lokalnoj centrali planiranoj za gašenje u 2013.g. Također, HT je nakon predmetne radionice svakom operatoru korisniku dostavio točan popis svih krajnjih korisnika predmetnog operatora na području 20 lokalnih centrala koje su planirane za gašenje u 2013.g., kako bi se operatori korisnici mogli početi pripremati za migraciju svojih korisnika i gašenje predmetnih lokalnih centrala u rokovima kako su isti komunicirani HAKOM-u i operatorima na radionici 18.3.2013.g. Predmetni plan gašenja lokalnih centrala u 2013.g. ponovo je prezentiran HAKOM-u i operatorima korisnicima na radionici održanoj u HAKOM-u 16. travnja 2013.g.

Uzimajući navedeno u obzir, držimo da je HT ispunio formalne uvjete za najavljeno gašenje lokalnih centrala u 2013.g. s obzirom da smo o istome obavijestili HAKOM i operatore korisnike čak i više od 6 mjeseci prije planiranog datuma gašenja (predmetni rok najave gašenja 6 mjeseci unaprijed definiran je trenutno važećom Standardnom ponudom HT-a za usluge međupovezivanja), te stoga smatramo da HT može nesmetano nastaviti s realizacijom plana gašenja za 2013.g.

Kao što smo već spomenuli, iz obrazloženja Prijedloga odluke proizlazi da HAKOM podržava upravo navedeno, međutim, kako upravo navedeni stav HAKOM-a nije izričito naveden i u obvezujućem dijelu Prijedloga odluke,

moguća su tumačenja predmetnog pitanja na štetu HT-a, tj. na način da bi se rok obavijesti od „godinu dana“ prije gašenja trebao primjenjivati na sve lokalne centrale koje HT planira gasiti nakon donošenja predmetne odluke. Takvo tumačenje uzrokovalo bi HT-u znatnu štetu jer bi isto zahtijevalo dodatno odgađanje planiranih datuma gašenja lokalnih centrala koje su inicijalno trebale biti ugašene još u 2012.g., što HT nikako ne može prihvatiti.

Uzimajući navedeno u obzir, a kako bi se izbjegla pravna nesigurnost po ovom pitanju te kako bi bilo jasno da HT može nastaviti postupati po već dostavljenom planu gašenja lokalnih centrala u 2013.g., potrebno je dopuniti točku 2. dispozitiva Prijedloga odluke na način da se u istoj izričito navede pravo HT-a dovršiti postupak gašenja lokalnih centrala kako je isti planiran za 2013.g. i notificiran HAKOM-u i operatorima u ožujku i travnju 2013.g.